

Sáme vuodoskávlååhpaddjeohpo 1-7 dáse rámmaplána njuolgadustjála

Láhkaloahpádus: Máhttodepartementas mierreduvvam basádismáno 23. bieje 2016 láhkaloahpádusájn lágan lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3-2 annet ledd.

§ 1. *Masi gullu ja ulmme*

- (1) Njuolgadustjála gullu universitiehtajda ja allaskávlåjda ma fálli sáme vuodoskávlååhpaddjeohpov 1– 7 dásijda, ja ma li akkreditieridum dán lága milta: Lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og § 3-1.
- (2) Sáme vuodoskávlååhpaddjeohppo 1–7 dásijda la mastergrádaoahppo mij galggá kvalifiserit áhpaddimvirggáj vuodoskávlån, dagu gájbbeduvvá dán lága milta: Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 10-1. Oahppo galggá áhpadduslágav ja vuodoáhpaddime doajmme oahppoplánajt tjuovvot.
- (3) Sáme vuodoskávlååhpaddjeohppo la avtaárvvusasj nasjávnålasj vuodoskávlååhpaddjeáhpun. Áhpaddime oajvvegiella l sámegiella. Ásadusá ma julev- ja oarjjelsáme oahpov fálli máhtti dassta bessat.
- (4) Oahppo l sáme kultuvrraj ja sebrudahkaj tjanádum, ja danna li sáme oahppamdádjadusá ja áhpaddimvuoge vuodon. Oahppo vaddá moattebelak máhtov sáme vidjurij birra ja dættot vijdedum oahppamarienájt ja luondov ájnas sadjen oahppamij ja ávddamij. Sáme vuodoskávlååhpaddjeohppo galggá áhpaddidjevirev biedjat sáme- ja iemeálmukkontækstaj.

(5) Njuolgadustjállaga ulmme l sihkarasstet áhpaddidjeoahppoásadusá fálli integrieridum, profesjávnnáj hiebadum sáme vuodoskávlááhpaddidjeoahpov dásijda 1–7, vuododum dutkama ja vásádusmáhto nali. Oahppo galggá sierraláhkáj dættodit álgoáhpaddimev ja aktijvuodajáhpaddidje rállav. Studenta gudi válljiji álgoáhpaddimev masterfáhkan, galggi sjaddat ekspærttan láhkâma, tjállema ja rieknima álgoáhpaddimen. Áhpaddusán galggá alla kvalitethta, danna galggá állsvuohta ja tjanástagá fága, fáhkadidaktihka, pedagogihka ja práksisguoradallamij gaskan ja la lahka oassen profesjávnnásuorges ja sebrudagás massta skávlá l oassen. Áhpaddidjeoahpo ásadusá galggi sihkarasstet álles oahppoprográmmaj jádedime ja organisierima baktu masi gájka guoskavasj fáhkabirrasa sæbrrí. Oahppo galggá vaddet rijkajgasskasasj perspektijvajt, áhpaddidjeprofesjávnnáv biedjat histávrrálasj, kultuvralasj ja sebrudagá aktijvuohatj ja viehkedit lájttális árvvaladdamij ja profesjávnnádádjadussaj.

(6) Sáme vuodoskávlááhpaddidjeoahppo galggá studentajt gárvedit profesjávnná ámmádij mij la dutkam- ja vásádusvuododum máhto nali tsieggiduvvam, ja mij gárvet joarkkaoahppaj ph.d.-dásen. Oahppo galggá profesjávnnáetihkalasj vuodov dahkat, avtatbirges profesjonála ávddánibmáj gárvedit, ja studentajt dágálettjan dahkat skávláv ávddáljiguovlluj doalvvot ávddama ja oahppama ásadussan demokratijjalasj ja moattebelak sebrudagán.

(7) Sáme vuodoskávlááhpaddidjeoahppo dásijda 1–7 galggá studentajt gárvedit sáme vidjurij birra áhpaddittjat, dan vuolen aj dábdát makkir status iemeálmugijn li rijkajgasskasattjat, ja sáme oahppij riektá áhpaddibmáj áhpadduslágá ja doajmme oahppoplánaj milta.

(8) Áhpaddidjeoahpo ásadusá galggi dilev láhtjet váj studenta oadtju nasjávnnálasj, álles sáme ja iemeálmukperspektijvajt áhpaddusán.

§ 2. Majt galggi oahppat

(1) Tjieggidusá majt oahppe galggi oahppat galggi tjuovvot Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 7 (syklus 2, mastergrad).

(2) Gá kandidáhtta l állim sáme vuodoskávlááhpaddidjeoahpov de galggá tjoahkkáj máhttet dájtt:

Máhtudagá

Kandidáhtta

- máhtta viek álov juogu de válljidum áhpaddimfágan ja fága didaktihkan jali profesjávnnásuorge pedagogihkan/sierrapedagogihkan
- máhtta sierraláhkáj álov ráddjidum fáhkasuorgen (masterbarggo)
- máhtta viek vijddát profesjávnná gájbbádusáj milta áhpaddusá ietjá fágajn
- máhtta ednagav guoskavasj dutkama ja teorijja birra, aktan diedalasj ájádallamvuogij, dutkamvuogij ja etihka birra, ájnnsit sáme ja iemeálmugij dutkamvuojnoy birra
- máhtta ednagav doajmme lágaj ja plánaj birra ma guoski vuodoáhpaddussaj, gáktu mánájgárdde-skávlá áhpaddimannulahka l, gáktu l mánájgárdes skávlá lágkkit ja mánájskávlás nuorajskávlá l
- máhtta ednagav álgoáhpaddime, vuodulasj tjehpudagáj, árvustallam- ja átsádimvædtsagij, klássajádedime, oahppij oahppama árvustallama ja dan birra mij ávdet oahppamav fágajn
- máhtta ednagav oahppamteorijja ja mánáj ávddánime, ávddama ja oahppama birra iesjguhtik sosiála, gielalasj ja kultuvralasj kontevstajn
- máhtta mánáj birra lássá dilijn, dasi gullu diehtá givsedime, vahágahttema ja ráhtsatjimij birra mánáj vuosstij, doajmme lágaj ja mánáj riektáj birra nasjávnnálasj ja rijkajgasskasasj perspektijvan
- máhtta vijddát áhpaddidjevirge, fágaj sierralágásjvuodaj ja histávrrá birra, ja dádjat skávlá ávddánimev organisjávnnán, dan mandáhtav, árvvovuodov ja sajev sáme sebrudagán ja sebrudagán ietján
- máhtta sáme árbbedábij birra iesjgeŋga fáhkasuorgen
- buktá luondov ja lahkabirrasav adnet oahppamarienán ja dájmajt duon dán oahppambirrasij hiebadit.

Tjehpudagá

Kandidáhtta

- buktá áhpádit dutkama ja vásádusmáhto milta, aktu ja iehtjádij siegen
- buktá analysierit, hiebadit ja adnet doajmme oahppoplánaj
- buktá jáhtuj biedjat árra rahtjamusáv ja sihkarasstet jut oahppe ávddán vuodulasj tjehpudagáj ja fáhkamáhtudagán, sierralágásj dætojn álgoáhpádimbáj láhkámin, tjállemin ja rieknimin
- buktá hábbmit sebradahte ja varresvuoda ávdediddje oahppambirrasijt ma nanniji vuogas fágallasj, sosiála ja estetihkalasj oahppamprosessajt
- buktá analysierit, árvustallat ja duodastit oahppij oahppamav, viehkedit suv váj ienebut oahppá, áhpádimiev hiebadit oahppe ævtoja ja dárboja, adnet málsudahkes áhpádimvuogijt ja viehkedit váj oahppe bessi ietjasa oahppama ja ávddánime badjel reflektierit
- buktá árvustallat ja adnet hiebalgis oahpponævojt, digitála vædtsagijt ja ressursajt áhpádimen, ja oahppijt digitála tjehpudagájt áhpádit
- buktá analysierit ja liehket lájttális nasjávnnálasj ja rijkajgasskasasj dutkamij ja dáv máhtov adnet áhpádatijn
- buktá aktu ja iehtjádij siegen adnet hiebalgis vuogijt dutkam- ja ávddánahttembargos váj aktelt ávddánahtta ietjas ja skávlá aktisasj práksisijt, aktan tjadát ráddjídum dutkamprosejvtajt bagádallama milta
- vuojnná givsedime, vahágahttema ja ráhtsatjimij merkajt. Fágallasj árvustallamij milta galggá kandidáhtta jáhtelit nahkat jáhtuj biedjat dárbulasj dájmajt, ja guoskavasj fáhkaásadusáj siegen barggát
- buktet sáme oahppamvuogijt ávkken adnet áhpádimen
- buktet áhpádimiev hiebadit guovtegielak jali moattegielak perspektijvan.

Ábbálasj máhtudahka

Kandidáhtta

- máhtta nannit rijkajgasskasasj ja moattekultuvralasj perspektijvajt skávlá bargon, viehkken lápptit dádjadusáv sámij statusis iemeálmugin ja arvusmahttet demokratijjalasj oassálasstemij ja guoddelis ávddánibmáj
- máhtta álgádit ja huksat vuogas skávlá-sijdda-aktisasj bargov, ja ietjá akteraj siegen barggat ma li ájnnasa skávlá doajmmaj
- buktá sáme giela ja dárogielav, njálmálattjat ja tjálatattjat, ja máhtta giela almma láhkáj adnet virgenis
- máhtta alla dásen gaskostit ja guládallat virge fágallasj tjuolmaj birra, ja sujna l profesjávnnáfágallasj digitála máhtudahka
- buktá guhkásáhpádimdidaktihkav
- buktá analysierit ja árvustallat guoskavasj fágallasj ja etihkalasj tjuolmajt ja viehkken ávdedit fágallasj aktisasj bargov skávlán
- buktá viehkedit innovasjávnnáprosessajn ma li skávlá doajmmaj tjanádum ja dilev láhtjet váj bájkálasj barggo-, sebrudak- ja kultuvrraiallem áhpádimbáj sebrudahteduvvi.

§ 3. Sisadno ja struktuvrra

(1) Áhpádusán galggá:

1.–3. oahppojage:

- binnemusát vihtta bieje observasjávnnápráksis
- binnemusát 80 bieje práksis, bagádaláduvvam ja árvustaláduvvam
- pedagogihkka ja oahppemáhtudahka, 30 oahppotjuokka
- fáhka I (masterfáhka), binnemusát 60 oahppotjuokka
- fáhka II (áhpádimfáhka), binnemusát 30 oahppotjuokka
- fáhka III (áhpádimfáhka), binnemusát 30 oahppotjuokka
- fáhka IV (áda áhpádimfáhka, fáhka mij skávláj hiehpá jali áhpádimfága tjejnodibme), 30 oahppotjuokka.

Fáhka I (masterfáhka) máhtta liehket:

- áhpádimfáhka, 60 oahppotjuokka jali
- profesjávnnáj hiebadum pedagogihkka jali sierrapedagogihkka, 30 oahppotjuokka, ma aktan pedagogihkajn ja oahppemáhtudahka tjoahkkáj li 60 oahppotjuokka 1.–3. jagen.

Fáhka IV máhtta liehket:

- åhpadimfáhka jali fáhka mij skávlláj hiehpá, 30 oahppotjuokka, jus masterfáhka l åhpadimfáhka
- áđá åhpadimfáhka, 30 oahppotjuokka, jus masterfáhka l profesjávnnáj hiebadum pedagogihkka jali sierrapedagogihkka.

Sámegiella 30 oahppotjuokka, dárogiella 30 oahppotjuokka, ja matematihkka 30 oahppotjuokka li bákkulattja. Juohkka studentan galggá binnemusát 60 oahppotjuokka binnemusát avta åhpadimfágan åhpadasán.

4.–5. oahppojage:

- binnemusát 30 bieje práksis vuodoskávlán, bagádaláduvvam ja árvustaláduvvam
- pedagogihkka ja oahppemáhtudahka, 30 oahppotjuokka
- fáhka I (åhpadimfáhka masterfáhkan), 90 oahppotjuokka jali
- fáhka I (pedagogihkka jali sierrapedagogihkka masterfáhkan), 60 oahppotjuokka, ja fáhka II jali III, 30 oahppotjuokka, ma li tsieggidum 60 oahppotjuokka nali 1.–3. jagijs.

(2) Åhpadasán galggi gálmmá jali niellja åhpadimfága. Divna åhpadimfága galggi profesjávnnáj hiebadum åhpaddjeoahppofága, daj gaskan galggá fáhkadidaktihkka ja galggá sæmmi gá muhtem skávlláfáhka guoskasj vuodoskávlá oahppoplánan.

(3) Álggoåhpadibme galggá juohkka fágan. Vuodulasj láhkâm-, tjállem- ja riekknimåhpadibme galggá sierraláhkáj dættoduvvat.

(4) Diehtoteorijja ja metávddá galggá fáddan árrat oahpon. Åhpadasá tjadá galggá tiebmá ávddánit.

(5) Fáhka 1 (masterfáhka) máhtta liehket åhpadimfáhka, profesjávnnáj hiebadum pedagogihkka jali sierrapedagogihkka. Studenta gudi åhpadimfágav masterfáhkan válljiji, bessi válljit tjiegnodit fáhkadidaktihkkaj jali álggoåhpadibmáj. Jus studænnta l válljim fáhkadidaktihkkaj tjiegnodit, de galggá åhpadimfáhka liehket 90 oahppotjuokka 4. ja 5. oahppojagen, jali de máhtta profesjávnnáj hiebadum pedagogihkav jali sierrapedagogihkav láhkát. Jus studænnta l válljim álggoåhpadibmáj tjiegnodit, de galggá åhpadimfáhka aktan pedagogihkajn ja/jali sierrapedagogihkajn liehket oassen mastertjiegnodimes mij la 90 oahppotjuokka. Álggoåhpadime mastertjiegnodibmáj hiehpá aj biedjat kursajt dâjs ietjá åhpadimfágajs ma li oassen åhpadasás. Bákkulasj pedagogihkka ja oahppijmáhtto fáhka 4. ja 5. oahppojagen báhti duodden pedagogihkkaj majt soajttá l mastertjiegnodibmen válljim. Jus studænnta l válljim pedagogihkav jali sierrapedagogihkav masterfáhkan, de bierri dat fágaj åhpadibmáj tjanáduvvat. Studænnta galggá 4. jali 5. oahppojagen válljit 30 oahppotjuokka muhtem åhpadimfágan, mij de biejaduvvá daj 60 oahppotjuokkaj nali fágan 1.–3. oahppojages.

(6) 3. oahppojagen galggi studenta tjállet profesjávnnáj hiebadum DjÅ-dahkamusáv mij tjadná aktij muhtem åhpadimfágav ja fágav pedagogihkka ja oahppijmáhtto. Dahkamusájn galggá rijbbam ávddál studenta bessi masterdahkamussaj álgget.

(7) Masterdahkamus galggá liehket binnemusát 30 oahppotjuokka. Dat galggá virggáj ja práksisij hiebaduvvam. Åhpadimfágaj masterdahkamus galggá viek tjanáduvvam fáhka ja fáhkadidaktihkkaj, ja danna máhtti duodden liehket oase pedagogihkas ja sierrapedagogihkas. Álggoåhpadime masterbargo galggá tjanáduvvat fáhka, fáhkadidaktihkkaj ja pedagogihkkaj ja/jali sierrapedagogihkkaj. Pedagogihka jali sierrapedagogihka masterbargo bierri fágaj åhpadibmáj tjanáduvvat. DjÅ-dahkamusán ja masterbargon bierri sám- jali álggoálmukperspektijva.

(8) Váj nanni åhpaddijj máhtudagáv moattekultuvralasj sebrudagán moatte ásko, de galggá ássko, iellenvuojnno ja etihkka máhtudahka liehket akta moduvlla mij la binnemusát 15 oahppotjuokka biejadum pedagogihkka ja oahppijmáhtto fáhka.

(9) Práksisoahppo galggá liehket binnemusát 110 bieje bagádallamij, målsudahkes ja árvustaláduv práksis. 105 bieje galggi tjadáduvvat vuodoskávlán ja vihtta bieje galggi dættodit målsomav mánárgárdde-skávllá, ja bierri danen mánárgárdáj biejaduvvat. Práksisoahppo galggá juogeduvvat binnemusát nielje jahkáj binnemusát 80 bievjij vuostasj gálmmá jagij nalluj ja 30 bieje manemus guovte jagij nalluj. Duodden báhti binnemusát vihtta bieja hiebaduvvam observasjávnnáj vuodoskávlán árrat åhpadasán. Práksisoahppo galggá liehket integrieridum oasse åhpadasá gájka fágajs. Galggá juogeduvvat vuodoskávlá 1–7 dásij alep ja vuolep dásij gaskan, studentaj fáhkaválljimij hiebaduvvat ja studentajt viehkedit ietjas árvvaladdamav ja virge dâmadimev ávddánahttet. Práksisoahppo galggá ávddánit, observasjávnnás ja analijsas oahpo álgon gitta buktet dutketjalmij gehtjadit ja vijddásappot ávddánahttet dutkam- ja vásáduvuododum åhpadimvuogijt oahpo loahppagietjen.

§ 4. *Programmapládna ja nasjåvnålasj njuolgadusá*

(1) Nasjåvnålasj njuolgadusá sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpo 1–7 dássáj galggi dagáduvvat. Njuolgadusá galggi stivrrit ásadusáj bargov sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpojn. Ajtu galggá bessat bájkálattjat vehi ádå láhkáj ájádallat ja njuolgadusájt ietjas ásadussaj hiebasastet.

(2) Ásadusá stivrra galggá sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpo programmaplánav mierredit. Rámmaplána milta galggá rámmapládna gávvidit gáktu ásadus dilev láhtjá integrieridum sáme vuoduskávllááhpaddidjeohppuj masterdásen állesvuodajn ja tjanástagáj teorijja- ja práksisguoradallamij, fága ja fáhkadidaktihka ja fágaj gaskan. Pládna galggá gávvidit studentaj álles barggonoadev oahpon ja galggá sisadnet mærrádusájt fágalsaj sisano, organisierima, barggamvuogij ja árvustallamvuogij birra ma li studentajda viehkken vág állidi álles oahppambáhtusij programmadásen, ja vág ásadusá máhtti duodastit dajt oahppambáhtusijt majt li állidam.

(3) Programmapládna galggá gávvidit gáktu ásadusáj oahppoprográmma dilev láhtjá ávddånibmáj virge, práksisoahpo, diedateorijja ja metåvdå, studentaj DjÅ-máhtudagá tsieggima ja sijá njálmålasj ja tjålalasj guládallamtjehpudagáj ávddånibmáj. Programmapládna galggá aj gávvidit gáktu barggá rijkajgasskasasj vidjurij, ja gáktu fágajgasskasasj tiemáj barggo la ássjen prográmma tsieggidijn. Dát guoská duola dagu álgoåhpaddibmáj, hiebadum åhpaddibmáj, vuodulasj tjeppudagájda ja máhtudagájda, IKT-adno fágaj bargadijn, sáme vidjurijda, moatte kultuvra ja moatte giela vuojnnoj, profesjåvnnåetihkkaj ja máhtudahkaj vahågahttema ja ráhtsatjime birra mánáj ja nuoraj gaskan.

§ 5. *Nasjåvnålasj oasseeksåma*

Departemænnta máhtta mierredit ahte galggi bákkulasj nasjåvnålasj oasseeksåma, ja jus boados galggá oahppoduodastussaj tjåleduvvat.

§ 6. *Mærrådusá ierit bessama gáktuj*

(1) Ihkap besa kursav vålldemis jus dujna l eksábma jali gæhttalibme ietjá fágajs gå da ma li oassen 1–7 dåse sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpos, gehtja § 3-5 lov om universiteter og høyskoler. Oahppo majna ájgo åhtsåt bessat kursajt vålldemis, galggá guoskavasj fágaj ma sulåstahtti vuoduskávllááhpaddidjeohpo fágajt ja daj gaskan galggá fáhkadidaktihkka ja práksisoahpo. Studænnta galggá aj máhttet duodastit ietjas sámegiela máhtudagáv fágan.

(2) Studenta gudi ælla árvustalådum goappátijj dárogielajn joarkkaskåvlås, bessi árvustallamis dan sæmmi dárogielan. Dåssta bessi aj ålgorijkak studenta gudi ælla joarkkaskåvlåv låhkåm Vuonan. Ålgorijkak studenta gudi sijddarijka oajvvegielav vålldi oassen åhpadasås máhtti ållåsit dárogielas bessat.

(3) Ierit bessam galggá oahppoduodastussaj tjåleduvvat.

§ 7. *Doajmmaj biejadibme ja málssomnjuolgadusá*

Njuolgadustjåla doajmmagoahotá dalåga ja 2017–2018 oahppojage sisivålldema rájes.

Studenta gudi sáme vuodoskávlååhpaddjeohpoj rámmaþlánav tjuovvu mij mierreduváj jagen 2010 bessi eksá mav tjállet dán milta gitta javllamáno 31. bæjvváj 2023. Dallutjis låhpadvvá forskrift 1. mars 2010 nr. 296 om rammeplan for de samiske grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn.